

DVOMLJIVA NEUTRALNOST

V Avstriji so - poleg pritiska na koroške Slovence - na dnevnem redu članki, govori in manifestacije, ki dokazujejo, da se avstrijska politika usmerja na nevarno poslabšanje odnosov s svojimi sosedi

Naši javnosti je v zadostni meri znano, da je Dunaj za vse svoje prejšnje obveznosti kar zadeva pravice koroških Slovencev, in da se je — ko tako krši besedo in duha državne pogodbe o Avstriji, torej mednarodnega pravnega dokumenta — odločil za raznarodovalno politiko v vprašanju solstva in uporabe slovenskega jezika. S tem je Dunaj hkrati poteptal Jugoslavijo dana zgodovina, da se to ne bo zgodilo, in ravnal na način, ki nima nič skupnega z dobrom namero in odnosom dobrega sosedstva. Da bi to protislovensko akcijo laže izvedli, jo je v Avstriji spremljala harka protijugoslovenskih napisov in izjav, z namenom, da se naša dežela kompromitira, ker je ona, povsem naravno, največja podpora koroškim Slovincem v njihovi borbi za njihove nesporne pravice.

V nedavni volilni kampanji sta obe vodilni avstrijski stranki le skušali takega svojega stališča do koroških Slovencev izkoristiti za pridobivanje skrajno desničarskih glasov, ampak sta celo namerno razpohvalili sovražnost. Pri tem — kakor je znano — se niso plašili niti tega, da najodgovornejši avstrijski voditelji ne bi neposredno pozivali na revanšistične strasti glede Jugoslavije. Kljub temu, da so po jugoslovanskem protestu na Dunaju v zvezi z znano Raabovo izjavo o Mariboru, uradno izjavili, da Raab ni niti mislil, niti dejal nekaj podobnega, ostaja vendarle dejstvo, da so v avstrijskem tisku — ne le v krajinskem listu, ampak v dunajskem dnevniku — citirali besede avstrijskega kanclerja, da iz njih izhaja skrajno nedobronamerno stališče do naše dežele, stališče, ki je zasnovano z irendentizmom. V ostalem pa ni bil nikakšen osamljen pojav; zelo dobro vemo, da so podobne izjave dajali na raznih shodih v toku volilne kampanje tudi drugi najodgovornejši avstrijski voditelji. Kaj more torej veljati tak demanti ene izjave, ko imamo stotine drugih dokazov, da se v praksi, na žalost, dejansko vodi politika, v katere okvir spada tudi ta beseda, ki so jih pripeli Raabu.

Prav tako smo že pisali tudi o zloznamenem zborovanju sudetskimi Nemcem pred 15 dnevi v avstrijski prestolnici in o značaju tega mračnega zborovanja. Dunaj je dal uradni glaslovi in podporo tej revanšistični protijugoslovski manifestaciji s tem, da je glavni govornik na tem zborovanju bil kancler Raab, ki je — ob splošnem odobravanju prisotnih — izjavil, da je tudi on po poreku sudetski Nemec; to pa verjetno z namenom, da bi se posebno podčrtila svoja solidarnost z revanšističnimi težnjami organizacij, ki so pripravile to dunaisko zborovanje.

Na tem zborovanju so službene pozdravljali tudi predstavniki nekakšne ehraške beške vlade. Dunaj je torej dopustil, da so na manifestaciji, pod okriljem avstrijske vlade, sodelovali in bili pozdravljeni ustaški zločinci, ljudje, katerih dejavnost je napredovala proti državi, ki jih je v Jugoslaviji. Kako je to moč vsiljati s ponavljanjem izjavami avstrijskih vodilnih ljudi, da želijo dobre odnose z Jugoslavijo? Dejansko pa favoriziranje ustaško-fašističnih organizacij ni nov pojav, ker Dunaj že davno dovoljuje dejavnost ustaških organizacij v Avstriji. Novo je to, da se to, da je vsakomur ne slučajno — Dunaj našel prav sedaj za primerno, da izjavi Jugoslavijo, pristajajo na to, da se ustavi na javljanju tudi na tem zborovanju in da se deleži uradnega pozdrava. Ali to ne dokazuje povsem jasno, kakšnega značaja je bilo zborovanje sudetskih Nemcev, s kakšno politiko Dunaj solidarizira?

To pa se ni vse. Da bi zadeva bila še bolj očitna, je Dunaj dovolil — ali celo namignil — da bi se v kratkem vršilo v Salzburgu zborovanje podonavskih Nemcev, vsekakor z istim osnovnim političnim ciljem. Avstrijska vlada se spušča v nove nade tudi proti drugim svojim sosedom. Ona se v tem konkretnem primeru pojavlja v vlogi pokrovitelja dejavnosti „Volksdeutscher“, katerih stališče do Jugoslavije je dobro znano. Res ni težko izveči zaključka: napadi na koroške Slovence in pritisk na jugoslovanske sovražnosti in revanšističnih skupin in posameznikov; naklonjeno stališče do ustaških zločincev in njihovih organizacij — vse to je enotna slika politike, ki je preračunana na poslabšanje odnosov z Jugoslavijo.

Najvažnejše pa je to, da za sedaj ni znakov, da se s tem namerava prenehati. Nasprotno: z napadalnimi govori proti Jugoslaviji se nadaljuje s polno paro; avstrijski tisk je stalno poln člankov, ki žalijo našo deželo. Tako je na primer vladni celovški list „Volkszeitung“ pred nekaj dnevi objavil serijo treh člankov o namišljenih zločinih partizanov nad ujetniki. To ni izjema, ampak je skoro postalo pravilo in vsakdanji pojav v avstrijskem tisku. In medtem ko se našim uradnim predstavnikom dajejo zagotovila, da se želijo z Jugoslavijo najboljši odnosi, vidimo v praksi, da se sistematično zastrupljajo odnosi, da se opogumlja in podpira vse, kar dela proti Jugoslaviji. Tako politika more privedi do resne napetosti v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo. In ne samo to: taka orientacija Dunaja postavlja tudi neka širša in splošnejša vprašanja o politiki in namenu sedanje avstrijske vlade.

Ve se, da je Avstrija nevarna dežela, da je prevzela nase obveznost, da vodi nevarno politiko. Toda nevarnost — in zdaj se, da Dunaj tako razume, — ni le v viranju med Vzhodom in Zahodom z namenom, da se iz tega potegne zase največja korist. Nevarnost mora predvsem pomeniti mirujočost, predvsem seveda v odnosih s sosedi. Razmišljajo o sedanjem kurzu Dunaja, tako kot se manifestira glede Jugoslavije in drugih sosedov, se človek vprašuje, kaj je dejansko ostalo od avstrijske nevarnosti. Ni moč reči, da Avstrija ravna v odnosih z Jugoslavijo v duhu koeksistence in mirujočnosti, niti da spoštuje temeljne obveze nevarnosti, niti onih obveznosti, ki izhajajo iz članstva v Združenih narodih.

Končno pa: kam to vodi? Komu je to potrebno, za čigar račun se to dela? Zdi se, da moramo globlje poiskati iskati v celotni orientaciji Dunaja v svetovnih zadevah, v zamisli, da se — igrajoč na nasprotja med obeh blokoma, ki se trdita, da bi ohranila, oziroma pridobila avstrijsko naklonenost — gradi osnova avstrijskega položaja v svetu in da se to hkrati izkoristi proti nekaterim neposrednim sosedom, predvsem proti Jugoslaviji. Ta sovražna politika proti Jugoslaviji je torej nekakšna potreba? Ali ni morda čudno, da je nevarna Avstrija svojo politiko predvsem usmerila v prav proti izvenlobovski in mirujočosti Jugoslaviji, ki je v praksi dokazala, da želi z Dunajem najboljšo sodelovanje? V Avstriji — in to je znano — nekateri ljudje sanjajo megalomanske sanje o evropski in centralni vlogi Avstrije v Srednji Evropi na račun njenih sosedov. In to sumljiva orientacija in avtoritativna politika, ki ne more uspeti, ki pa hkrati neposredno ogroža stabilnost odnosov v tem delu sveta.

Skrajni čas je že, da bi na Dunaju to uvideli in da se s tem preneha. Taka politika škodi predvsem interesom avstrijskega naroda samega; ali ni na primer že nedavno preteklost dokazala, da je prilizovanje nacističnim skupinam privedlo do tega, da je Avstrija prenehala biti neodvisna dežela? Stvarna korist Avstrije v sedanjem položaju more biti le striktna nevarnost in dobri odnosi s sosedi. Sedanja politika pa je neposredno zanikanje tega. Zaradi tega Jugoslavija — ki še nadalje želi prijateljske odnose z Avstrijo, — gleda z veliko zaskrbljenostjo na sedanji razvoj avstrijske politike in pričakuje, da Dunaj podpreji z dejanji svoje zapostavljanje, da z našo deželo želi dobre odnose in sodelovanje.

Današnji otroci se sicer navdušujejo za razne druge športe, vendar je plavanje najbolj priporočljiv šport za vsestranski fizični razvoj otroka.

UMETNIŠKI ZAKLAD V NEPOSREDNI BLIŽINI TRSTA

Hrastovelske freske izhajajo od učencev Vincenca iz Kastva

Freske so bile odkrite šele po zadnji vojni in pri podrobnem proučevanju je uspelo ugotoviti, kdaj so bile napravljene in kdo jih je naslikal

Hrastovlje je vas, ki ni niti 20 kilometrov od Trsta. Kljub temu je le malo Tržičanov, ki jo že po imenu poznajo. Še manj pa oni, ki so jo kdaj koli obiskali. In vendar Hrastovlje v njeni notranjosti pa se krije neprecenljiva umetniška vrednost, nad 500 let stare freske, ki so jih odkrili šele po drugi svetovni vojni, točneje leta 1949, ko so jih strokovnjaki odkrili izpod več plasti beleže, Stari Hrastovčani niso vedeli za umetniško vrednost fresk in so od časa do časa cerkev prepletkali z navadnim apnenim beležem in s tem vedno bolj zakrivali — hkrati pa tudi ohranjali — umetniško vrednost, s katero se v Istri morejo meriti le umetnine v Bernu v globoki Istri. Začnimo s freskami.

V Istri je bila tradicija, da se cerkve dekorirajo s stenskim freskami. To tradicijo zasledimo po freskah, ki so tudi drugod ohranile in ki izhajajo vse od 11. stoletja. Po besedni pa so freske domačega istrskega stila, freske, ki so plod domačih slikarjev, ki so, torej izvirno istrske. Tako avtohtono istrsko slikarstvo izhaja iz sredine 15. stoletja.

Strokovnjaki, ki so se ukvarjali s podrobnim proučevanjem tega slikarstva, so predpostavljali, da vse te freske izhajajo iz iste šole, iz šole Vincenca iz Kastva, torej izpod rok tistega velikega istrskega starega umetnika, ki je leta 1474 dokončal svoje slikarje v cerkvi sv. Marije v Bernu v globoki Istri. Nadaljnje proučevanje je kazalo, da je ta šola, šola Vincenca iz Kastva, ohranila svojo kontinuiteto tudi po drugih istrskih krajih, vse do konca 15. stoletja. Toda šele odkritje hrastovelskih fresk po drugi svetovni vojni je to domnevo potrdilo. Kajti hrastovelske freske kažejo iste stilne posebnosti, ki jih kažejo ostale freske, ki jih je izdelal Vincenc iz Kastva, ali njegovi učenci. V tem je posebna vrednost hrastovelskih fresk, poleg, seveda, njihove lastne umetniške vrednosti. Po odkritju hrastovelskih fresk izpod beleže so jih restavrirali strokovnjaki ljubljanskega zavoda za zaščito spomenikov. Pri tem je sodeloval tudi prof. Branko Fučič, član Jadranskega inštituta jugoslovanske akademije znanosti na Reki. Temu poznavalcu istrske srednjeveške umetnosti je s pomočjo kemično-tehnične procedure uspelo razbrati skoraj docela uničen podpis avtorja. Ki je bil zabeležen pod freskami v glagolskih in latinskih črkah. V tem podpisu so razbrali ime Ivana iz Kastva in letnico 1490, ko je bila freska dokončana.

Podpis je pod veliko kompozicijo, ki prikazuje poklonitev sv. treh kraljev in ki zavzema celotno steno cerkve. Podpis, kolikor so ga razbrali, se glasi: „(To delo je dokončano na dan sv. Margarete leta Gospodovega 1490. Prvi del napis je v glagolskih črkah, nato sledi napis v latinskih, toda z gotovimi črkami: „(To delo je dal napraviti Tomiš Vrhovč iz...“ Kot vidi mo, manjka v napisu kraj, od koder je bil tisti, ki je to slikarju naročil. Verjetno je bilo to zabeleženo tudi kaj zdaleč, vendar se predpostavja, da je bil donator župnik iz Kubele, to se pravi bližnje župnijske cerkve, kamor so Hrastovlje spadale. Napis se zaključuje v latinski, vendar v gotških črkah, takole: „a naslikal mojster Ivan iz Kastva.“

Hrastovelske freske prekrivajo vse tri ladje cerkve. Cerkev, kot smo rekli, ni velika, vendar zavzema velike prostore. Zato smo računali, da jih ni izdelal sam Ivan iz Kastva, pač pa da so mu pomagali njegovi učenci, ali celo učenci njegovega očeta slavnega Vincenca iz Kastva.

V centralni apside je prikazana sv. trojica, pod njo pa 12 apostolov, v stranskih

TEDENSKI RAZGOVOR Z NAŠIM KMETOM

Kako oskrbujemo koruzo

Koruzo uvrščamo v prehrani k prvim rastlinam, nič manj pa ni cenjena v industriji. Tudi pri nas ima precejšno mesto v kmetijskem kolobarju, ker je potentna, prav ne kot nekdo, še vedno prijubljena jed in je to zrnje — kot tudi stelo — dobra krma. Primorci imamo za to rastlino kar tri besede: koruzo, turščica in sirk. Da si bomo v tem bolj na jasnem, posejimo v zgodovino koruze.

V Mehiki raste kot divjača, ki se malo razlikuje od pitome (mi bi rekli epitanes) koruze. Ze Kristof Kolumb, ko je prvič došel v Ameriko, je našel tam kultivirano (pitomo) koruzo. V Evropo so jo prinesli Španci v začetku 16. stoletja (nekako kot krompir), za njimi so uvozili vzorce Portugelci, Francozi, Italijani, Turki in Angličani. Nemci so se z njo seznanili po Italijanih. Prvotno se ji reklo „Welechkorn“, t. j. laško zrnje, nato turkisch Korn, kar je pri Nemcih v 16. stoletju pomenilo tuje, inozemsko. Avstrijski Nemci pravijo koruzi (turška pšenica), Srbi pa kukuruz. Ta beseda pa izvira iz turške besede „kukurbosi“. Iz tega smem sklepati, da smo to zrnje dobili neposredno ali posredno od Turkov. Beseda turščica to je potrjuje. Danes je ta rastlina v nešteti vrsteh razširjena po vsem svetu in je mnogim narodom glavna hrana.

Za zrnje poznamo več sort koruze: konjski zob, debelo-zrnato trdo, srednjezrnatno trdo ali domačo, drobnozrnatno trdo ali rinkvanti, kratkorozno planinsko koruzo. V novem času se vedno bolj uveljavlja hibridna koruzo. Zelo je priporočljiva, ker v umnim obdelovanju da mnogo večji pridelek, a te sorte je treba poprej preizkusiti.

Koruzo je za letca v zemlji in bi bilo neumestno govoriti o semenu in njegovi pripravi o predzimmnem oranju, pomladni pripravi zemlje i. e. Pač pa smo pred vprašanjem oskrbe posevka. O tem se malo pomenimo. V naprednih deželah koruzo, čim začne kaliti, pobranjo z lahko brano, da zaustavijo močno izhlapevanje vlage kot tudi za uničenje plevela že v kalil. Tega pa mi ne vršimo in se borimo le proti plevelu, če je njiva zaplevljena.

Sledi redčenje koruze. To izvršimo, ko ima rastlina tri liste. Pri tem opravilu se še vedno delajo napake: mnogi gospodarji koruzo namreč redčijo tako, da poberejo najlepše rastline za krmo in vseh hkrati po trenutni potrebi. Po takem redčenju ostanje na polju najslabše rastline, ki so različne rasti in zato neenakomerno cvetijo, se slabo oporavijo, zlasti v neugodnem vremenu (suša, deževje, veter) in zelo slabo rodijo. Redčimo torej enakrati in do končno. To opravilo vršimo previdno, in sicer tako, da z levico prihranimo na zemljo okoli rastline, ki jo želimo pustiti, druge pa izrujemo s kratkim sunkom posevno s stran.

Vsekakor je vredno, da si človek to fresko ogleda. Rastline, kot vse, obiskovalcu sicer ne bo nudilo kve ve kaj, toda česta, ki vodi vanje in ki je bila pred leti v zelo slabem stanju, je danes že popravi, tako da mora v Hrastovlje z vsakim vozilom.

Tja vodi tudi avtomobilskega avtohtonega podjetja „Slavnika“, tako da je zares vsakomur omogočeno, ogledati si to največjo znamenitost slovenske Istre.

Dom pod Golico na Gorenjskem.

„Milijon za obleko leta“

Prihodnjega 19. junija se bo v Sportni palači v Milanu vršila največja modna manifestacija tega leta: državni finale natečaja „Milijon za obleko leta“. Tezrednje manifestacije italijanske mode bo moglo prisostvovati nad 10.000 oseb. Organizacijski odbor tega natečaja, ki se vrši na pobudo družbe Singer, v sodelovanju s podjetjem De Angelis Frua, pripravljajo ustrezen program. Poleg mesečnih oblačil se bodo manifestacije udeležili vidne osebnosti s področja kinematografije, radija, televizije in športa, ki bodo hkrati sestavljali žirijo.

Na provincialnih selekcijah, ki so se vršile v 94 mestih in katerih se je udeležilo nad 10.000 žensk iz vseh slojev in različnih starosti, ki so si same izdelale visokomodno obleko, so na deželnih izločitelnih tekmah izbrali 18 zmagovalk, ki se bodo udeležile ključne manifestacije. Zmagovalke so pretežno dekleta v starosti od 18 do 20 let; nekatere še študirajo, druge so uradnice, obrtnice, delavke ali profesionalke.

Udeležence zaključne manifestacije natečaja „Milijon za obleko leta“ bo prihodnjega 10. junija sprejel v posebnem avdicionu papež Janez XXIII.

Novo sredstvo proti opeklinam

Kolikor je poletno kopanje in sončenje prijetno, toliko je tudi nevarno, posebno v prvih dneh, ko se nam tako pogosto

Nekaj dni za tem imamo posla z okopanim koruzo. Predpostavljamo, da je posevek v vrstah, v vrstah med rastlinami pa z motko. Napadeno je manjše, da je treba prvo okopavanje globoko izvršiti. Dovolj je, če okopljemo do 10 cm globoko, ker ima to opravilo nalogo uničiti plevel, ki koruzi jemlje hrano in vodo. Po treh tednih sledi drugo okopavanje. Pri tem moramo biti previdni in se najprej prepričati, kako so se koruznice razvile in kako globoko ležijo. Temu primerno moramo naravnati okopalnik (ozek ali širok razmah), da ne poškodujemo korenin.

Kaka dva tedna pred eventjem, če hočemo boljši donos, je treba koruzo, tretji okopati (ne osipati), in to čim globlje, da bodo čim bolj pogosti za vsakravnega padavina, ki jih rastlina zlasti ob cvetenju in tudi kasneje potrebuje. Koruzo že sama varuje zemljo pred pekočim soncem, zaradi tega je rahljanje lahko globlje. Okopalnik pa je treba stisniti, da ne pokvarimo korenin.

Pravilno razredčena in oskrbovana koruzna si nakopiči dovolj hrane, to pa takoj po cvetenju in oploditvi premešči v zrnje. Zato se skrajša čas do zorenja. Slabo oskrbovana koruzna pa si mora hrano pripraviti šele po cvetenju, kar pa povzroči pozno zorenje in slabo letino.

V primeru neugodnega vremena ob cvetenju lahko pomagamo do boljše opravitve (oploditve). Če je to potrebno, spoznamo po laskih na storžih. Pomožno ali dopolnilno opravitev je enostavna: previdno odrežemo ali ostrujemo cvetoče metlice (moški cveti), ki jih otresemo nad storže drugih rastlin, se pravi na laske (pešice), ki so poglajni iz storžev. Delo ni zamudno.

Zelo važno je odstranjevanje metlic zakrnelim in spalenim rastlinam, da tako preprečimo oploditev zdravih koruznih stebel. Kmetje že vedo, kako škodljiva je koruzna (bulava) snet. Vse obolele rastline je treba spriti od strani, višje ležeče dele, n. pr. metlico, lahko odsekamo, pod storžem (panoglo) napadene rastline pa odstranimo.

HOROSKOP

ZA DANES.

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) — Morebiten neuspeh v poslovnih zadevah, naj v vas ne spravi v slabo voljo. Podvojite napore in vse se bo prav izteklo. Nova ponanostva.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) — Na pravi poti ste, pa zadržite vso oporokajo. Napnite vse sile v obrambo svojega prepročanja in svojih interesov.

DVOJKA (od 21. 5. do 22. 6.) — Z vašimi načrti ne bo nič gladi. Vmes bodo prišle ovire, ki pa bodo načrte le zavirale, ne pa onemogočile. Baje kod 23. 6. do 22. 7.) — Uspeh, ki ga boste dosegli, bo vzpodbudil zanimanje onih, ki so vas podpirali, tako da boste se naprej uživali v svojih moralno in materialno pomoč.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) — Ne načrtujte finančnih problemov s prijatelji, ker bi vam to moglo prijatelje odutiti.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) — Prisotnost duha vas bo rešila večje škode. Toda ne zašajte se le na to in bodite drugič bolj previdni.

TEHTVICA (od 23. 9. do 23. 10.) — Ze dolgo se odpravljate na pot, pa tudi tokrat ne bo šlo po načrtu.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) — Odlično se boste počutili in zdelo se vam bo, kot da zmorate. Vse pa ne bo šlo po gladi.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) — Bil ste taktični, vendar ne dovolj. Zato računajte, da vam sodelavec izpodkoplje dobro obetajoče načrte.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) — Ne daj, da ti vidiš, se noka bližnja oseba močno zanaša na vas in vas ima rada, čeprav računate, da ni tako. Vidite, kaj vam, VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) — Zmagali boste nad nasprotnikom, ki vas je s svojo nepotrebnostjo hotel spraviti v nevšečnost. Drugi vas previdnosti.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) — Prijateljstvo, ki ste ga komaj pred kratkim vzpostavili, bo kmalu minilo. Ne razburjajte se, ker niste vi krivi.

Nikar ne laži; nekdo je bil tu!

